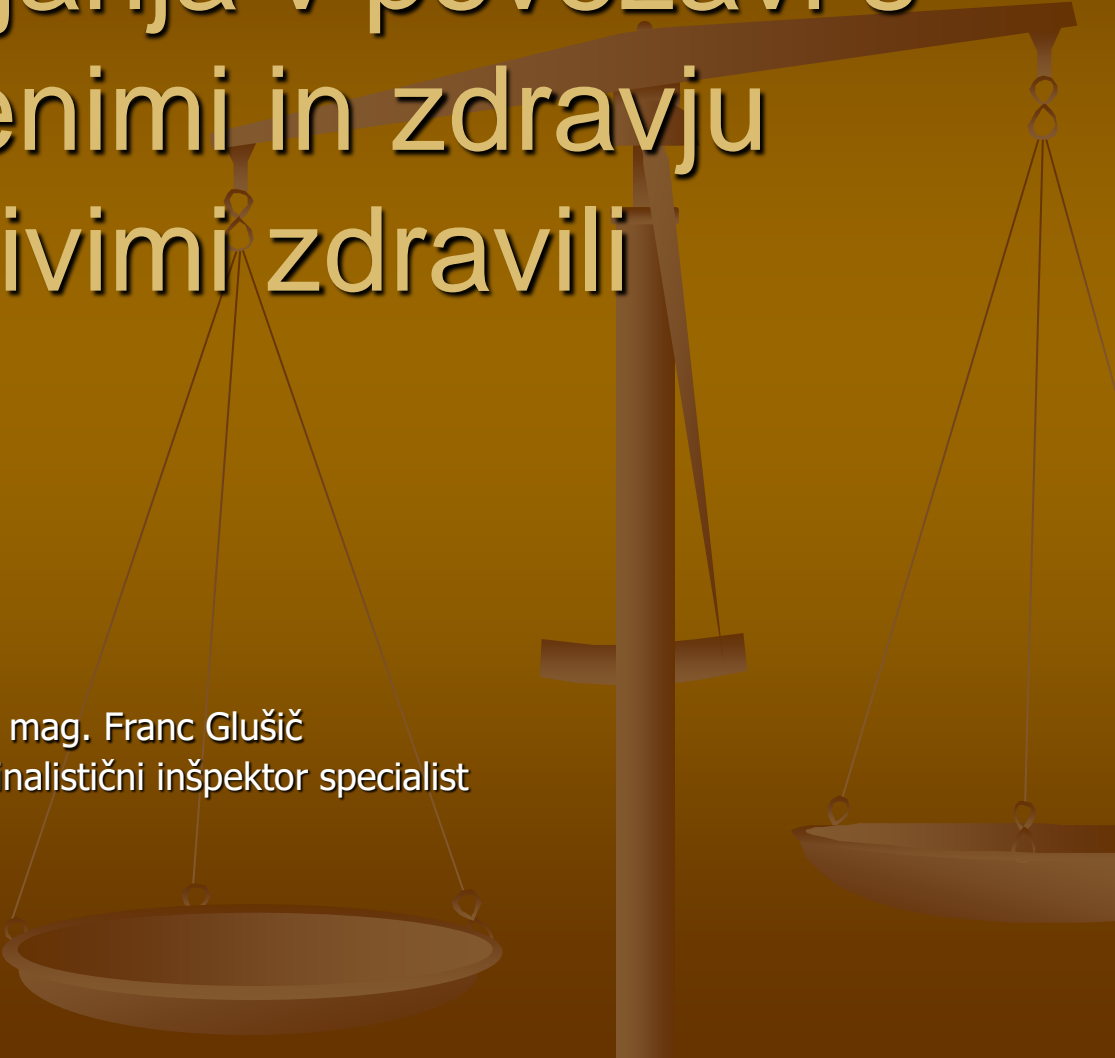

Kazniva dejanja v povezavi s ponarejenimi in zdravju škodljivimi zdravili

mag. Franc Glušič
Višji kriminalistični inšpektor specialist

Tabela 1: Št k.d. po 183. členu KZ od leta 2005 do prvega polletja 2015.

ŠTEVILO KD		Leto						Sk. vsota
Clen	Tekst	2007	2009	2010	2011	2014	2015	
							3	11
Skupna vsota		3	2	1	1	1	3	11

Tabela 2: Št. K.d. po 183. členu KZ od leta 2005 do prvega polletja 2015 po označbi

ŠTEVILO KD		Leto						Sk. vsota
Clen	Tekst	2007	2009	2010	2011	2014	2015	
							3	3
	PRODAJA - O	3	2	1	0	1	2	9
	ŠK. ZDRAVILA	0	0	0	1	0	0	1
Skupna vsota		3	2	1	1	1	5	13

Slovenska kezenskoppravna ureditev

V Republiki Sloveniji bi kazniva dejanja s področja ponarejenih medicinskih izdelkov lahko obravnavali- po **Kazenskem zakoniku (KZ-1)**:

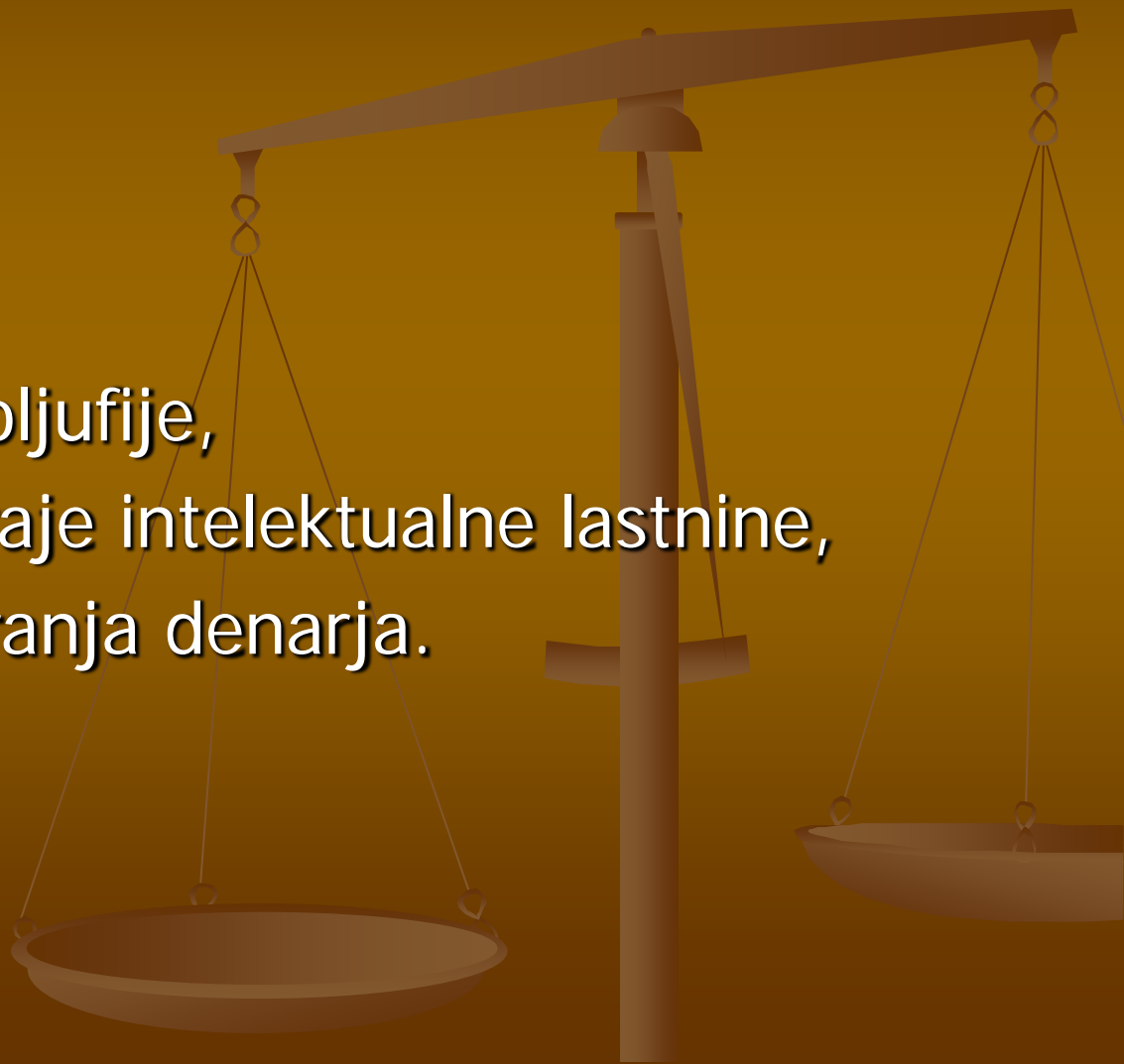
- 183. člen opredeljuje proizvodnjo in promet škodljivih sredstev za zdravljenje,
- 233. člen pa neupravičeno uporabo tuje oznake ali modela (pogoj je da je k.d. izvršeno pri opravljanju gospodarske dejavnosti- izključuje fizične osebe)
- 250. člen pa tihotapstvo, vendar ob pogoju da je prenos blaga (zdravil) preko carinske črte velike vrednosti (50.000 EUR).
- Vsa te določbe k.d. ob največkrat pojavnih oblikah prodaje zdravil preko spleta, ne dajo policiji dovolj podlage, da izpelje določene ukrepe. Gre za posledično soodvisnost odsotnosti elementov k.d. posledično pa policija ne more pridobiti sodne odločbe z možnostjo izvedbe nadaljnjih aktivnosti, ki bi pripeljale do zakonitega zasega ponaredekov ali zdravju škodljivih zdravil

KZ direktno ne inkriminira

- proizvodnje zdravil, ki ne izpolnjujejo proizvodnih pogojev glede na predpisane zahteve v okviru pravil dobre proizvodne prakse, na primer zdravila, s premočnim oz. prešibkim učinkom (imajo večji/manjši odmerek zdravilne učinkovine od zahtevanega),
- proizvodnje, uvoza, izvoza in prodaje zdravil, ki ne izpolnjujejo standardov označevanja in sestave v zadevni državi,
- dodajanja snovi slabše kakovosti v zdravila, dobave ponarejenih zdravil in trgovine s ponarejenimi zdravili, ponarejanja dokumentov, povezanih z zdravilom,
- nadomestitve s cenejšimi neodobrenimi zdravili,
- pakiranja in označevanja izdelka tako, da se zakrije prava istovetnost, narava ali izvor blaga,
- zamenjave oznake ali dodajanje nove oznake zdravilom, da se zakrije prisotnost ali odsotnost sestavin,
- pakiranja ponarejenih zdravil v pristno ovojnino,
- pakiranja pristnih zdravil v ponarejeno ovojnino,
- pakiranja zdravil s pretečenim rokom uporabe v novo ovojnino z novim rokom uporabe in podaljšanja roka uporabe pristnih zdravil brez dovoljenja regulatorja,

Specifično niso inkriminirana dejanja na področju ponarejenih medicinskih izdelkov:

- korupcija,
- tihotapljenje,
- kazniva dejanja goljufije,
- kazniva dejanja kraje intelektualne lastnine,
- kazniva dejanja pranja denarja.

Trenutno prepoznane vstopne oziroma kritične točke so:

- neregulirane (nelegalne) distribucijske verige (Direktiva 2011/62/EU pokriva področje preprečevanja vstopa ponarejenih zdravil v zakonito legalno verigo)
- proizvajalci ponarejenih zdravil, ki po navadi niso znani,
- nakupi zdravil preko spleta (pošta) – potrebno je povečati osveščenost splošne javnosti glede nevarnosti tovrstnih nakupov medicinskih izdelkov.
- Zdravila prihajajo na območje Republike Slovenije preko pošte in preko hitre pošte, kar pomeni, da so zadržana v okviru redne carinske kontrole pri Izpostavi Pošta Ljubljana ali Izpostavi Letališče Brnik, če pa je bila carinska kontrola izvedena na vstopu v EU v drugih državah pa tudi tu ne
- Problem zaznanih zastupitev z zdravili v zdravstvenih ustanovah- policija ni obveščena- razen ko gre za sum samomora oz. drugih kaznivih dejanj, v obdobju ___?___ do ___?___ je bilo v Centru za zastupitve UKC obravnavanih ___?___ zastupitev, ki vodi tudi register zastupitev RS.

Dokazovanje elementov k.d. v primeru iz prakse

- Zaradi preprodaje ponaredkov zdravil na območju Maribora iz leta 2014/15, so bili v sklopu preiskave pridobljeni prikriti preiskovalni ukrepi (183/1. člen KZ-1) – zagrožen zapor do 8 let
- V nekajmesečni preiskavi zasežena ponarejena in zdravju škodljiva zdravila
- Odločitev senata sodišča ob pritožbi osumljenca je bila, da osumljenec ni izvršil naklepnega kaznivega dejanja po 183/1. čl KZ-1 ampak iz malomarnosti po 183/3. čl. KZ-1, kjer je zagrožena kazen do 1 leta zopora
- Zaradi tega padejo vsi prikriti preiskovalni ukrepi, ker so bili odrejeni neutemeljeno (osumljenec se pri prodaji ni zavedal, da lahko povzroči škodo na zdravju ljudi)

Iskanje rešitev brez spremembe zakonodaje

- FURS- Carina- zaseg ponarejenih zdravil z navideznim odkupom (policija s sodno odločbo)
- TIRS pregled
- JAZMP
- Urad za intelektualno lastnino
- ?????

Zakonodaja in priporočila v okviru EU policijskih organizacij

EUROPOL

PHARMACRIME 3

- V **Praktičnem priročniku za preiskave EU o ponarejenih zdravilih**, katerega namen je zagotoviti preiskovalne postopke in tehnike državam, ki razvijajo preiskovalne zmogljivosti za boj proti farmacevtskemu kriminalu in so objavljena pod okriljem projekta financiranega s strani Evropske komisije Pharmacrime 3 in ga izvaja EUROJUST (Združenje za evropsko sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev) v sodelovanju z IRACM, ICPO, INTERPOL-om, IMB, MHRA, PFIPC, PSI in OCLAESP. Omenjeni priročnik je slovenska policija že prejela v letu 2014 in ga tudi dostavila operativnim skupinam na terenu, ki se ukvarjajo s preiskavami omenjenih oblik kriminala vendar je ob dokaj neustrezni ureditvi na tem področju to le pripomoček za lažje razumevanje, vrednotenje in preiskovanje medtem, ko same neposredne preprečitve na pojavnost te vrste kriminala nima.

INTERPOL

- S strani Interpola je bila dne 1.6.2014 objavljena publikacija: **Pharmaceutical Crime and Organized Criminal Groups**, ki povzema analizo vpletenosti organiziranih kriminalnih združb v farmacevtski kriminal od 2008 dalje in opozarja na njegove razsežnosti.

Pobuda Policije za spremembo zakonodaje (KZ-1)

V okviru samostojnega člena KZ-1 določiti dejanja kot kazniva dejanja:

- izdelava ponaredkov zdravil;
- dobava, posredovanje pri dobavi in prodaji ponaredkov;
- ponarejanje dokumentacije zdravil;
- nezakonita izdelava, dobava, posredovanje pri dobavi ali dajanje sredstev za zdravljenje v promet in nezakonita uporaba dokumentov;

Organizacijsko pravni vidik

- Na nacionalni ravni ni vzpostavljene jasne linije poročanja in medsebojnega formaliziranega sodelovanja pristojnih organov in da je tudi v preteklosti prišlo do oteženega sodelovanja med organi ravno zaradi pravne praznine v slovenski zakonodaji, bi formulacija v KZ-1 pomenila korak naprej v boju z omenjeno obliko kriminala, ki je v zadnjem času preseгла vse, tako prostorske kot tudi količinske razsežnosti. Porast opaženega je predvsem v prodaji različnih ponarejenih zdravil ali medicinskih pripomočkov, ki so eventuelno lahko škodljivi, na internetnem omrežju in ki pomenijo tako nevarnost za zdravje posameznikov kot materialno in finančno posledico za državo.
- Iz teh razlogov je pravna formulacija posebej definiranega kaznivega dejanja potrebna, saj se tudi znotraj Policije ponarejanje in prekupčevanje z zdravili, obravnava večplastno v smislu pristojnosti. Gre namreč za to, da zaradi oblike izvršitve in nastale posledice storjenega kaznivega dejanja Sektor za gospodarsko kriminaliteto obravnava kazniva dejanja, ki imajo za posledico oškodovanje v smislu kraje intelektualne lastnine in tihotapstva, Sektor za organizirano kriminaliteto v segmentu ko gre za organizirano kriminalno združbo, Sektor za splošno kriminaliteto pa, ko nastane škodna posledica na zdravju, kljub temu, da se zavedamo, da gre v verigi od začetnega izdelovalca in ponarejevalca, do distribucije in prekupčevanja, pa do končnega uporabnika za en namen (materialno okoriščenje) in eno skupno, ustaljeno obliko izvršitve kaznivega dejanja.
- V nekaterih državah EU imajo posebej v ta namen ustanovljene policijske preiskovalne skupine, ki se ukvarjajo s to obliko kriminalitete.

Zaključek?

- Vprašanja, ki se ob vsem tem postavljajo:
- Kakšen je obseg ponarejenih in zdravju škodljivih zdravil v RS
- Kakšen je obseg zdravil, ki se pojavljajo na področju veterine
- Kakšne so posledice in ali se jih zavedamo (projekt in analiza FVV, Policije, farmacevtskih družb)- naša odgovornost do družbe in ljudi!!!
- In še oglasno darilo z ene od spletne strani:
škatlico (4 tabletko) po Vašem izboru!